

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ת, פרשת שמות תשע"ג

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה (א' – א')

ידוע ש"ואלה" מוסיף על ענין ראשון, יש לפרש מה מוסיף כאן, לפי שנאמר (בסוף פרשת ויחי) "ויישם בארון במצרים", ולאחר שמת יוסף לא היו פני המצרים עם בני ישראל כתמול שלשום, והיו מרגישים אז הביאה למצרים כאילו רק עכשיו הגיעו בפעם הראשונה למצרים, לכן נאמר "ואלה" ואו מוסיף על ענין ראשון, כי מצד מיתת יוסף הצדיק דומה כאילו רק עכשיו המה באים.

(כלי יקר זיע"א)

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה (א' – א')

מבאר רש"י הקדוש שאף על פי שכבר מנה אותם בחייהם, חוזר ומונה אותם במיתתן להודיע חבתן שנמשלו לכוכבים. יש להבין, למי ביקש הקדוש ברוך להודיע חבתן של ישראל. וי"ל שהקב"ה מבקש להודיע חבתן של ישראל לבני ישראל עצמם, כל יהודי ויהודי צריך לדעת כי ה' יתברך אוהב כל אחד מישראל. ולכן מסיים רש"י ואומר "שנמשלו לכוכבים", כי כשם שהכוכבים נבראו כדי להאיר לעולם את חשכת הלילה, כך ברא הקדוש ברוך את ישראל כדי שיפיצו את אור התורה לעולם כולו.

(שפת אמת זיע"א)

וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ (א' – ב')

כתיב (ישעיהו נ"ז – ט"ז) "אשכון ואת דכא", דכל מה שבני ישראל היו בהכנעה זכו ליותר השראת השכינה, וזה הפירוש "וכאשר יענו אותו" היינו שהיו יותר בהכנעה, "כן ירבה" שלא כדרך הטבע, לפי שהיתה שם השראת השכינה.

(ישמח משה זיע"א)

ותרא את התבה בתוך הסוף ותקחה ותשלח את אמתה ותקחה (ב' – ה')

יש להבין מה באות המילים "ותשלח את אמתה" ללמדנו, לכאורה היה די לומר "ותרא את התבה בתוך הסוף ותקחה". ונראה לפרש, דהנה כתב רש"י עפ"י הגמרא (סוטה י"ב), "אמתה" – ידה, ונשתרבה ידה אמות רבות, הרי שאעפ"י שבת פרעה ידעה את מדת ידה, שמן הנמנע לפשטה יותר מכפי דתה, ובשום אופן לא תשיג את התיבה בידה, בכל זאת לא נמנעה מלשלוח את ידה להצילו, וסוף הדבר היה שידה השתרבה והצליחה להצילו.

וזה בא הפסוק ללמדנו, שאל ימנע אדם עצמו מלהציל את מי שזקוק להצלה, ואפילו שלפי ראות עיניו לא יעלה בידו להצילו בדרך הטבע, בכל זאת לא ישב בחיבוק ידיים ואל יעמוד מנגד, אלא יעסוק בהצלה עד כמה שידו מגעת, ומשם ואילך תיעשה פעולת ההצלה בדרך נס, או היד תשתררב, או שהתיבה תתקרב אליו, כי כך הוא טבע הנס שמופיע תמיד אחד שהאדם עשה את שלו, מה שביכולתו לעשות.

(חפץ חיים זיע"א)

ותפתח ותראה את הילד והנה נער בוכה (ב' – ו')

אפ"ל ד'ותראהו' רומז לתשובה - "וירא" לשון הבנה והבנה רומז לתשובה ע"ד "ולבבו יבין ושב ורפא לו", ור"ל דהפתיחה ותחילת התשובה צריך להיות "את הילד" על ימי הילדות ימי הנעורים אשר עברו בחפזון וכמו"כ על חטאת נעורים ח"ו, ותיקונו ע"י "והנה הנער בוכה", שישפוך דמעות כמים בבכיות וכן בטבילה במקוה טהרה, ואז בודאי מובטח לו שיהיה "נער" ר"ת ראה עוונך נתכפר.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

ותפתח ותראה את הילד והנה נער בוכה ותחמול עליו וגו' (ב' - ו')

שמעתי מקדוש אחד ששאל, איך זה שחמלה עליו, הלא אין זה טבען של מצריות, כי מדת הרחמנות היא רק בעם ישראל, כמו שאמחז"ל בגמרא (יבמות ע"ט) שלושה סימנים באומה זו, רחמנים ביישנים וגומלי חסדים, אם כן מאין באה לה מדה זו של רחמנות. ותירץ שהיא באה לה ע"י ההסתכלות בפני הצדיק, ע"י כך נאצל עליה מאורו, ובאה לה מדת החמלה, ולכן כאשר ראתה שחמלה עליו, "ותאמר מילדי העברים זה", כלומר, זה שחמלתי עליו בא לי ע"י שהסתכלתי בצורתו הקדושה של ילד עברי.

(תורת יחיאל זיע"א)

אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך (ג' - ה')

יש לפרש לפי מה דאיתא בגמרא (סוטה מ' ע"א) ת"ר אין הכהנים רשאים לעלות בסנדליהן לדוכן, וזו אחת מתשע תקנות שהתקין ריב"ז ע"כ. וזה הרמז כאן בפסוק "אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך" הלם בגמטריה כהן.

הגה"ק רבי העשיל מקראקא זיע"א

ושמעו לקולך (ג' - ה')

יש הבדל בין שמיעה לקול לבין שמיעה בקול, "שמיעה בקול", היינו שמקבל את הדברים ועושה כמצוה עליו, ו"שמיעה לקול" הוא, שמטה אוזן לדברים ושוקל ובוחר אם לקבלם או לא. כאן כתוב "ושמעו לקולך", ואין זו הבטחה ברורה שיקבלו את דבריו, לכן אין זה פלא שמשה טען "והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי", דקדק לאמר בקולי, כלומר, שלא ירצו לקבל את דבריו.

(המלבי"ם זיע"א)

פניני השבת

שקול שבת כנגד כל התורה כולה

והנה לפי שיבא היצר ויאמר לאדם מה כחך כי תחל לקיים כל התורה כולה שהיא שלימות האדם, ומה גם אדם שעברוהו רעות רבות ירחיקוהו היצר מה תוכל לתקן את אשר פעלו ידך מהרעות, לזה אמר משה וידעת היום אותו שכתוב בו היום שהוא השבת דכתיב כי שבת היום, תן דעתך עליו ובו תשיב אל לבבך כי הוא שקול כנגד כל התורה, וזה יועיל לסתור ב' טענות בין לתקן מה שעברוהו מהמרדים בין להשלמת הנפש שע"י שמירתו הרי הוא כאילו קיים כל התר"ג מצוות.

(אור החיים הק' זיע"א)